

Datum: 23.07.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Milan Kovačević

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS)

Napomena:

Površina: 528

Naslov: Država građanima otela 103 milijarde dinara

Strana: 40

Ekonomija na radaru

USTAVNI SUD ŠTITI BEZAKONJE VLASTI

Država građanima otela 103 milijarde dinara

Zaključkom samo troje od 15 sudija Ustavnog suda odbačen je zahtev da se utvrdi da je vlada Ane Brnabić, usvajanjem Statuta po kome je država jedini vlasnik EPS-a, nezakonito oduzela građanima 15 odsto akcija te kompanije čiji je kapital 689 milijardi dinara

Milan Kovačević

ZAKONOM O PRAVU na besplatne akcije i novčanu naknadu koju građani ostvaruju u postupku privatizacije, svi punoletni državljani sa pravom glasa i prebivalištem 31. decembra 2007. u Srbiji, koji nisu drugačije stekli akcije po Zakonu o svojojinskoj transformaciji, pozvani su da se prijave Agenciji za privatizaciju radi sticanja besplatnih akcija javnih preduzeća i novčane naknade preko Akcionarskog fonda za novčanu naknadu od prodatih drugih oblika državnog kapitala preko tog Fonda.

Taj paket besplatnih akcija i novčane naknade steklo je 4,8 miliona građana, a da bi se 15 odsto akcija sa države besplatno prenelo na građane, zakonom je propisano menjanje pravne forma javnih preduzeća u akcionarska društva (AD), pa su tako građani i dobili besplatne akcije Aerodroma „Nikola Tesla“, Telekomu i NIS-a.

Delimična privatizacija EPS-a ustupanjem besplatnih akcija, iako prva navedena u Zakonu, došla je na red tek 6. aprila 2023, kad je predsednica Vlade Ana Brnabić potpisala Statut EPS-a AD, u kome piše da je njegov „osnivač i jedini član Republika Srbija, a prava osnivača vrši Vlada“.

Ukupan osnovni kapital EPS-a je 365 milijardi dinara i nepotrebno je podeljen na 36 miliona akcija nominalne vrednosti od po 10.000 dinara, jer su sve dodeljene samo jednom vlasniku, državi. S obzirom na to da je na kraju 2025. ukupan kapital EPS-a bio 689 milijardi dinara, država je nezakonito oduzela građanima 15 odsto ili imovinu vrednu 103 milijarde dinara.

VESNA LALUĆ / NOVA RS

Od Ustavnog suda, koji je dužan da zaštiti ustavnost, zakonitost i ljudska prava, tražio sam utvrđivanje nezakonitog oduzimanja od građana akcija EPS-a AD. U postupku privatizacije država je na skoro pet miliona građana zakonitno prenela besplatno 15 odsto svojih akcija EPS-a i taj deo kapitala je postao privatna svojina. I morao je ostati privatna svojina. Umesto toga, te akcije im je bespravno oduzela država, iako ona privatnu imovinu može oduzeti samo izuzetno, kad postoji i zakonski se utvrdi opšti interes za to, ali i tada mora da plati realnu vrednost oštećenim vlasnicima.

Ustavnom sudu sam zatražio ocenu ustavnosti i zakonitosti oduzimanja od građana akcija EPS-a, čudeći se što on nije i bez ičije inicijative sam utvrdio da je nezakonito oduzeta privatna 103 milijarde dinara vredna imovina od većine svih građana Srbije. Podsetio sam na relevantne odredbe zakona i podzakonskih akata i postupke kako je to urađeno. Naveo sam i primere preduzeća koja su u skladu sa zakonom promenila pravnu formu i podelila akcije.

EPS je u promene krenuo mnogo kasnije od drugih. Kao da se i planiralo nešto drugo za EPS, ali nije u tom međuvremenu odlaganja bilo promena zakonskih odredaba. Na moj zahtev koji sam naslovio sa „Utvrdjivanje nezakonitog oduzimanja od građana akcija EPS-a AD“, samo troje od ukupno 15 sudija Ustavnog suda u Malom veću doneli su zaključak da se taj zahtev „odbacuje“. Umesto da utvrdi da je država nezakonito ili zakonito oduzela akcije građanima, kako sam opisao i tražio, takvim dispozitivom zaključka, koji je usvojila samo petina od svih sudija, Sud je samo odbacio moj zahtev za utvrđivanje nezakonitosti, „zbog nedostatka pretpostavki za odlučivanje Suda“, kako piše u obrazloženju. Nisu, dakle, razmatrani i procenjivani argumenti da bi se utvrdilo da li su postupci zakoniti ili nezakoniti.

Ne znam da li će Sud da utvrdi očite nezakonitosti, što mu je i zadatak po Ustavu, ili će sve nečinjenjem „legalizovati“ odnosno „ozakoniti“. U obrazloženju zaključka nema razmatranja nezakonitosti koje sam opisao. Šta o njima misle cenjeni predsednik i četiri petine sudija Ustavnog suda? Loša je poruka od većine građana oduzimati bilo koju privatnu imovinu.

EPS bi bolje prodao jedan vlasnik, ali je elektroenergetski sistem bitan za ekonomiju i građane i mora biti pod najvećom domaćom pažnjom. Taj sistem je srž čitave energetike. Baš zbog toga simptomatično je i što je aktuelna vlast kontrolu i strategiju EPS-a, preko Nadzornog odbora, lako prepustili stranim državljanima. ■

autor je doktor ekonomskih nauka i poslovni konsultant u penziji

